

Keskusvaalilautakunnan esitys äänestysaluejaon muuttamisesta Inarin kunnassa

Keskusvaalilautakunta 16.04.2025 § 39

Valmistelija	Keskusvaalilautakunnan sihteeri
	Keskusvaalilautakunta on arvioinut Inarin kunnan vaaleissa äänestysaluejaon toimivuutta. Keskusvaalilautakunta esittää kunnanhallitukselle, että se käynnistäisi äänestysaluejaon uudelleenjärjestelyn. Ohessa on luonnos keskusvaalilautakunnan perusteluista asiassa.
Esittelijä	Puheenjohtaja
Päätösehdotus	Keskusvaalilautakunta esittää kunnanhallitukselle, että se käynnistää äänestysaluejaon uudelleenjärjestelyn. Pöytäkirja tarkastetaan tämän pykälän osalta kokouksessa.
Päätös	Keskusvaalilautakunta hyväksyi päätösehdotuksen ja antaa ohessa olevan esityksen kunnanhallitukselle. Pöytäkirja tarkastettiin tämän pykälän osalta kokouksessa.

Kunnanhallitus 11.05.2026
296/00.00.00.05/2025

Valmistelija	Viestintä- ja yhteistoimintapäällikkö
	Suomessa toimitetaan yleiset valtakunnalliset vaalit seuraavasti: eduskuntavaalit joka neljäs vuosi, alue- ja kuntavaalit joka neljäs vuosi, presidentinvaali joka kuudes vuosi sekä europarlamenttivaalit joka viides vuosi. Vaalien toimeenpanosta vastaa ylimpänä vaaliviranomaisena oikeusministeriö. Vaalilain (714/1998) 8 §:n mukaan kunta muodostaa yhden äänestysalueen, jollei sitä ole tarpeen jakaa useampaan äänestysalueeseen. Äänestysalueiden pinta-alasta tai asukasmäärästä ei vaalilaissa ole tarkempia määräyksiä. Äänestysalueista päättää valtuusto. Valtuuston päätöksellä muutettu äänestysaluejako on voimassa 1.1.2027 alkaen toimitettavissa vaaleissa ja kansanäänestyksissä, jos valtuuston päätös on tehty ja siitä on ilmoitettu 31.8.2026 mennessä Digi ja väestötietovirastolle (DVV). Jos äänestysalueet säilyvät ennallaan, asiasta ei tarvitse erikseen ilmoittaa.

Inarin kunnan nykyinen äänestysaluejako

Inarin kunnan nykyisessä äänestysaluejaossa on kuusi (6) äänestysaluetta:

001 Ivalo
003 Törmänen
005 Nellim
007 Inarin kirkonkylä
008 Kaamanen
011 Sevettijärvi

Äänestysalue määrittää äänestäjän vaalipäivän äänestyspaikan. Äänestysalueella ei sen sijaan ole merkitystä ennakoäänestyksessä, koska jokainen voi äänestää ennakkoon missä tahansa yleisessä ennakoäänestyspaikassa.

Kuvassa Inarin kunnan äänestysaktiivisuus sekä äänioikeutetut äänestysalueittain alue- ja kuntavaaleissa 2025

Äänestysalue		Äänioikeutetut	Ennakkoon		Vaalipäivän		Äänestäneet	
			äänestäneet		äänestäneet			
tunnus	nimi	lkm	lkm	pros	lkm	pros	lkm	pros
001	Ivalo	3681	1188	32,3 %	718	19,5 %	1906	51,8 %
003	Törmänen	878	251	28,6 %	206	23,5 %	457	52,1 %
005	Nellim	150	44	29,3 %	37	24,7 %	81	54,0 %
007	Inarin kirkonkylä	1043	450	43,1 %	202	19,4 %	652	62,5 %
008	Kaamanen	167	40	24,0 %	56	33,5 %	96	57,5 %
011	Sevettijärvi	211	70	33,2 %	44	20,9 %	114	54,0 %
Kunta yhteensä		6130	2043	33,3 %	1263	20,6 %	3306	53,9 %
Suomen kansalaiset		5878	2022	34,4 %	1228	20,9 %	3250	55,3 %
Muut EU-kansalaiset		146	15	10,3 %	21	14,4 %	36	24,7 %
Islannin ja Norjan		9	1	11,1 %	3	33,3 %	4	44,4 %
Muiden maiden kansalaiset		97	5	5,2 %	11	11,3 %	16	16,5 %

Keskusvaalilautakunnan esitys kahdesta äänestysalueesta

Valtuustokauden 2022–2025 keskusvaalilautakunta on alue- ja kuntavaalien 2025 jälkeen tehnyt kunnanhallitukselle oheisen esityksen äänestysalueiden määrän muuttamisesta.

Keskusvaalilautakunta esittää, että Inarin kunnassa äänestysalueita vähennetään kahteen äänestysalueeseen

Inari 001 Ivalo, Törmänen, Nellim
Inari 007 Inari, Kaamanen, Sevettijärvi

Perusteluina on esitetty mm. väestön epätasainen jakautuminen kunnassa, pienten äänestysalueiden vähäiset äänestäjämäärät sekä vaalisalaisuuden ja vaalitoimielinten kokoonpanon varmistaminen.

Vaikutusten arviointi

Inari on pinta-alaltaan Suomen suurin kunta, ja pitkät etäisyydet korostavat vaalipäivän äänestyspaikkojen saavutettavuuden merkitystä. Esimerkiksi Näätämostä Inarin kirkonkylälle on noin 144 kilometriä Sevettijärven äänestysalueelta.

Keskusvaalilautakunnan esitys äänestysalueiden yhdistämisestä pidentäisi äänestäjän matkaa vaalipäivän äänestyspaikalle seuraavasti; Sevettijärveltä Inarin kirkonkylään 112 km, Nellimistä Ivaloon 41 km, Kaamasesta Inarin kirkonkylään 28 km ja Törmäsestä Ivaloon 6 km. Voidaan todeta, että kaikissa alueissa muutos ei olisi merkittävä ja oman äänestysalueen poistuminen voisi vaikuttaa siihen, että äänestäjä valitsisi ennakoäänestysmahdollisuuden.

Kunnassa on nykyisellään erittäin laajat ennakoäänestysmahdollisuudet: Ivalossa ennakoäänestys seitsemänä päivänä pääkirjastossa, Inarin kirkonkylällä viitenä arkipäivänä Sajoksen kirjastossa, kirjastoauto toimii liikkuvana ennakoäänestyspaikkana useita päiviä eri kylissä, lisäksi

järjestetään laitosaänestykset (mm. palveluasuminen, terveyskeskus, varusmiehet) sekä kotiaänestys.

Ennakoäänestyspalvelua ei ole mahdollista olennaisesti laajentaa ilman lisäresursseja. Äänestysalueiden vähentäminen siirtäisi painopistettä ennakoäänestykseen, mutta ei poistaisi pitkien etäisyyksien aiheuttamaa saavutettavuushaastetta vaalipäivänä.

Inarin kunnassa vaalilautakunnat on saatu muodostettua kaikille äänestysalueille. Vaalisalaisuus voidaan turvata myös pienillä alueilla yhdistämällä ääniä laskennassa vaaliohjeiden mukaisesti. Inarin kunnassa tällaisia pieniä äänestysalueita useissa vaaleissa ovat Sevettijärvi, Kaamanen ja Nellim. Äänestysalueiden vähentämisellä ei arvioida olevan merkittävää vaikutusta kunnan vaalikustannuksiin.

Perustuslain (731/1999) 14 §:n 4 momentin mukaan julkisen vallan tulee edistää yksilön mahdollisuuksia osallistua ja vaikuttaa. Oikeusministeriö on ohjeistuksessaan (16.9.2024) suositellut, ettei äänestysalueiden määrää pääsääntöisesti vähennetä ilman pakottavaa tarvetta.

Nykyinen kuuden äänestysalueen malli on kunnassa toimiva eikä pakottavaa tarvetta äänestysalueiden vähentämiselle ole. Nykyinen äänestysaluejako turvaa äänestäjien yhdenvertaiset osallistumismahdollisuudet ja vahvistaa alueellista osallisuutta.

Kahden äänestysalueen mallissa Sevettijärven äänestysalueen äänestäjien matka vaalipäivänä vaalipaikalle pidentyisi olennaisesti eikä muutos ole kannatettava sen osalta. Törmäsen äänestysalueella vaikutus olisi puolestaan vähäisin, jos se yhdistettäisiin Ivalon äänestysalueeseen.

Inarin kuntastrategian mukaisesti kunta tukee kyliä niiden omista tarpeista ja lähtökohdista mikäli äänestysalueiden säilyttäminen nähdään tärkeänä.

Esittelijä

Kunnanjohtaja Tommi Kasurinen

Päätösehdotus

Kunnanhallitus päättää esittää valtuustolle, että Inarin kunnan nykyinen kuuden äänestysalueen jako säilytetään ennallaan.

Päätös